

Comentari de text resolt

«Joguines bèl·liques»

Avui dia es pot escriure un article tot ensucrat contra les joguines bèl·liques. Es tractaria d'emmelar la mala consciència davant les criatures i cridar a favor de la prohibició. [...] D'ara endavant, els direm, res de metralletes, bales, canons, *fuertes* i *vaquerus*. S'han acabat els mites. Apa, a fer non-non. Molt bé, molt bé. I, a canvi, què els donarem? Ensopits jocs didàctics que els induiran a la sublim meditació que la vida no té sentit ni quan tens quatre anys. Els nostres plançons seran conduïts beatíficament a una saludable civilització on, quan seran adults, corren el risc de ser metrallats, per pur atzar, això sí, a qualsevol manifestació.

No us esvereu: no és que calgui defensar les joguines bèl·liques. És que em sembla que la cosa és més complicada. Les joguines fetes pels nous mercaders són eines modernes per a domesticar les criatures, tant si són bèl·liques com si no. Els nens necessiten desfogar-se, s'han barallat tota la vida, han arribat a casa amb crostes i morats, i, de grans, han actuat de distinta manera perquè a l'època de formació és difícil encaixonar ordenadament les energies. Avui, on es desfoguen? Entre quatre parets, sense poder sortir al carrer i fabricar els *aventus* de tota la vida. Els nens s'han fabricat arcs amb branques de pi i pistoles amb un tros de fusta manlevada des de sempre.

El problema no són les armes de guerra sinó les guerres. El problema són els mercaders que fan una còpia descarada i exacta del present tot anunciant joguines supertècniques sense deixar opció a la imaginació de les criatures. I els que fabriquen ninos sense titola, perruqueries, cuinetes, cistellets per anar a la plaça per a les futures femelles castrades.

El problema és que els nens ja no juguin al carrer mentre la mare fa petar la xerrada a l'ombra d'un capvespre. [...] Podem parlar contra les joguines bèl·liques però l'agressivitat quotidiana augmentarà, tant si els nens juguen amb pistoles com si no. Què els donarem a canvi? Les notícies dels diaris, els telefilms americans, les nostres angoixes? La protesta ha de ser total perquè és també total la manipulació. Anar només contra les joguines bèl·liques sense parlar, alhora, d'aquesta meditatíssima manipulació, em sembla una pregària pròpia de congregacions marianes.

Montserrat Roig: *Guia del Ocio*, 7 de gener de 1980.

A. Contextualització

Montserrat Roig (1946-1991) fou una reconeguda escriptora catalana. La seva producció literària inclou novel·les, relats breus i cròniques periodístiques. Entre d'altres, va rebre el premi Sant Jordi de novel·la (*El temps de les cireres*, 1977), el Premi de la Crítica Serra d'Or (*Els catalans als camps nazis*, 1977) i el Premi Nacional de Literatura Catalana d'assaig per *L'agulla daurada* (1986).

En el camp periodístic, el 1977 entrà a treballar al canal català de Televisión Española i hi presentà el programa *Personatges*, al qual seguiren d'altres. Col·laborà com a articulista en diversos mitjans, com els diaris *El Periódico* o *Avui*, per exemple.

A les pàgines de la revista setmanal *Guía del Ocio*, desenvolupà el seu pensament feminista i socialista, que ja havia iniciat des de ben jove amb un fort compromís polític en la lluita antifranquista d'aquells anys. En aquest sentit, va saber construir una tradició culta en el periodisme de dones. Una de les qüestions que investigà i documentà generosament fou la reconstrucció de la memòria històrica del país durant els anys de la Guerra Civil.

B. Anàlisi del contingut

El text és un article periodístic, en què l'autora es pregunta i es pronuncia sobre si és prou adequada la venda i promoció de joguines bèl·liques entre els menors d'edat. La seva posició se situa clarament, no pas a favor o en contra del fet en si mateix, sinó a favor de la llibertat creativa dels menors. La reflexió sobre aquesta qüestió la porta a assenyalar les veritables perversions que aquest debat traspua.

Des d'aquesta perspectiva, Montserrat Roig planteja, a partir d'un llenguatge planer i proper al lector, la improcedència de les guerres, i no pas l'accés a les joguines bèl·liques. I denuncia la falsa moral que procuraria — «beatíficament»— als més joves una infància candorosa i innocent, en la qual només tinguessin entrada els «jocs didàctics», encara que de grans s'haguessin de trobar amb una realitat perversa, dominada per les guerres.

També reivindica l'espai públic com a zona de jocs entre els infants. Així, el carrer —«els nens necessiten desfogar-se»— és l'entorn adequat per desenvolupar la seva fantasia. Un entorn en què els grans, per cert, trobarien també l'ocasió de fer «petar la xerrada a l'ombra d'un capvespre». Contràriament, el món adult és la limitació d'aquesta activitat. I, més que les joguines inadequades, són les notícies diàries, les pel·lícules violentes i l'agressivitat del món adult els elements perniciosos. Conformat-se amb una

crítica superficial, sense denunciar la veritable perversió del món en què vivim, semblaria una actitud pròpia de «congregacions marianes», és a dir, potser benintencionada però ineficaç, al capdavant.

C. Anàlisi de la forma

El text aborda una qüestió recurrent i llargament debatuda entre l'opinió pública. Sobretot, durant les campanyes publicitàries en les festivitats destacades i entre els progenitors més joves. Ara bé, en aquest cas, l'autora declara des del primer moment que no en farà un comentari «ensucrat», és a dir, suau o amable, complaent. Capgira l'argument i situa el focus no pas sobre l'objecte d'opinió (les joguines), sinó sobre els responsables de fer accessibles aquests jocs: els pares, l'entorn adult i, especialment, «els mercaders que fan una còpia descarada i exacta del present». I sobre la realitat mateixa que aquests jocs imiten. Una qüestió tan complexa necessita un raonament elaborat.

Els recursos que desplega es troben en un llenguatge pròxim i un estil directe, fins i tot una mica aspre. D'una banda hi observem la interpel·lació llançada de dret als lectors —«no us esvereu»— just en iniciar-se el segon paràgraf, un cop establerta abruptament la seva opinió. D'altra banda, l'ús de col·loquialismes (*fuertes o vaquerus*, en referència als jocs clàssics amb personatges del Far West, i *aventus*, per al·ludir a les aventures imaginàries que s'enginyen els més petits), acosten el lector i busquen convèncer-lo de la tesi que es defensa.

En el mateix sentit, la descripció de situacions quotidianes entre pares i fills sensibilitza, sobretot, aquest sector de la societat. I, especialment, l'ús de la primera persona del plural, que pretén afavorir aquesta adhesió: «els nostres plançons...», «d'ara endavant, els direm, res de metralletes», «i, a canvi, què els donarem?».

Finalment cal destacar l'ús de la ironia, destinada a ridiculitzar les actituds que confien en un pacifisme superficial, tan sols aparent: «seran conduïts beatíficament a una saludable civilització on, quan seran adults, corren el risc de ser metrallats».

D. Valoració crítica

En conclusió, en el text es desplega una visió crítica sobre la posició que una part de la població ha pres en relació amb les joguines bèl·liques. Aquestes persones benintencionades, amb aquesta candidesa que també es denuncia, no n'acaben de fer una interpretació més profunda.

Així, s'ocupa de desemmascarar un parell d'aspectes d'aquest debat sobre les joguines infantils: d'una banda la violència, l'agressivitat i els conflictes bèl·lics del nostre món, que unes joguines més ingènues no evitarien; de l'altra, l'ensinistrament de les criatures amb les noves joguines, tant si són bèl·liques com si no, en uns models socials —«perruqueries, cuinetes, cistellets per anar a la plaça»— molt discutibles. Tot plegat, fruit d'una «meditadíssima manipulació» dels «nous mercaders», per a la qual reclama obertament una «protesta total».

